

Brúnna agus tarraingtí

Súil thapa ar an gceacht

Tosaigh le liathróid bhog amháin ar an urlár agus fiafraigh conas a d'fhéadfaí í a bhogadh leis na lámha, gan na cosa a úsáid. Léirigh brú agus tarraingt ag doras an tseomra ranga, ansin leis an liathróid, leis an taos súgartha agus leis an vaigín, agus ná tabhair an focal fórsa isteach go dtí go mbeidh an dá ghníomh soiléir. Téann grúpaí measctha timpeall ar chúrsa gearr súgartha brú agus tarraingthe (Doras, Vaigín, Taos súgartha, Liathróid), ag ainmniú an ghnímh agus an ruda a tharla. Taifeadann na daltaí dhá stáisiún ar leathanach na Dialainne Imscrúdaithe, agus ansin aimsíonn siad brúnna agus tarraingtí laethúla timpeall an tseomra.

Cuspóirí foghlama

- Gníomh a ainmniú mar bhrú nó mar tharraingt
- A rá cad a tharla nuair a úsáideadh brú nó tarraingt ar rud

Roimh an gclog – ullmhúchán

Socraigh ceithre stáisiún lipéadaithe sula mbuailtear an clog: doras cófra (nó doras an tseomra ranga mar stad comhroinnte), vaigín tarraingthe amháin, taos súgartha ar thráidire, liathróid bhog amháin ar lána glan ar an urlár. Coinnigh na cinn bhreise i mbosca. Nótaí greamaitheacha: Doras, Vaigín, Taos súgartha, Liathróid.

Ábhair

Mír	Líon	Do gach	Foinse	Ionadach saor
liathróid bhog	2	rang	trealamh na scoile	péire stocaí fillte ina liathróid nó liathróid leadóige
taos súgartha (liathróid ar mhéid doirn ar thráidire)	4	rang	seomra ranga	cré mhúnlaithe bhog nó píosa blu-tack
bréagán tarraingthe nó vaigín beag	1	rang	trealamh na scoile	bosca cairtchláir le hanla sreangáin
lipéid ar nótaí greamaitheacha do na stáisiúin (Doras, Vaigín, Taos súgartha, Liathróid)	1	rang	seomra ranga	lipéid as fuíoll páipéir agus téip ghreamaitheach
tráidire do stáisiún an taois shúgartha	1	rang	seomra ranga	clár plaisteach nó leathán nuachtáin
Leathanach sa Dialann Imscrúdaithe	1	dalta	seomra ranga	leathanach bán A4 le dhá bhosca don dá stáisiún
peann luaidhe	1	dalta	seomra ranga	crián nó peann luaidhe daite

Pointe sábháilteachta

Gníomhartha séimhe amháin. Liathróid bhog amháin á rolladh ar an urlár i bhfad ó na cosa—gan í a chaitheamh in aon chor. Coinnigh cosán an vaigín glan; déan maoirseacht ar oscailt na ndoirse.

Céimeanna teagaisc

- **Ag Tosú:** Cuir liathróid bhog amháin os comhair an ranga. Glac le dhá nó trí smaoineamh maidir le conas í a bhogadh gan na cosa a úsáid. Má deir duine éigin cic, treoraigh iad chuig na lámha amháin. Ná hainmnigh brú ná tarraingt fós.
- **Brú nó tarraingt?:** Oscail an doras i do threo féin (tarraingt) agus uait (brú); fógraíonn an rang os ard cé acu atá i gceist. Léirigh os ard: brúigh an liathróid uait, leacaigh an taos súgartha, tarraing an vaigín níos gaire. Ansin amháin abair an líne achoimre: tugtar fórsa ar bhrú nó ar tharraingt. Ná scríobh fórsa ar an gclár, ionas go n-ainmneoidh na páistí an gníomh seachas tomhas a dhéanamh idir trí lipéad.
- **Cúrsa súgartha brú agus tarraingthe:** Roinn an rang ina gceithre ghrúpa mheasctha; trí nó ceithre nóiméad an stáisiún, agus buail bos nó cling cloigín chun aistriú. Bí ag gluaiseacht timpeall ag fiafraí Brú nó tarraingt? Cad a tharla? Rud amháin an stáisiún—glacann an lucht féachana páirt san fhógairt os ard. Má théann stáisiún i bhfostú, léirigh an gníomh uair amháin agus tabhair ar ais dóibh é. Is fearr doras cófra a úsáid ionas gur féidir leat dul timpeall.
- **Taifead cad a tharla:** Ar leathanach na Dialainne Imscrúdaithe, roghnaíonn gach páiste dhá stáisiún. Ná tabhair ach na leideanna seo: Brú nó tarraingt? agus Cad a tharla? Glac le líníocht móide an focal brú nó tarraingt; tairg tosaithe abairte ar nós D'úsáid mé brú agus rolláil an liathróid uaim má théann an scríbhneoireacht i bhfostú. Má mhalartaítear lipéad, déan an gníomh arís uair amháin ag an rud.
- **Aimsigh brúnna agus tarraingtí timpeall orainn:** Tugtar nóiméad amháin do na páistí ina mbeirteanna chun brú amháin agus tarraingt amháin a aimsiú sa seomra, ansin glac le ceithre nó cúig fhreagra ar an gclár. Mura bhfuil smaointe ag teacht, taispeáin dallóg, cathaoir nó mála agus fiafraigh cad a dhéanfadh na lámha. Coinnigh ó bhéal é—gan an dara taifead. Fág an chaint faoi bhrúnna móra agus beaga go dtí níos déanaí; inniu níl ann ach an cineál a ainmniú.

Cad ba cheart a fheiceáil

Ba chóir go n-ainmneodh na páistí rolladh na liathróide agus leacú an taois shúgartha mar bhrúnna (bogann sé uathu nó athraíonn a chruth) agus sracadh an vaigín mar tharraingt (tagann sé níos gaire). Is tarraingt é an doras má osclaítear ina dtreo é, agus is brú é má osclaítear uathu é. De ghnáth is comhartha é lipéad malartaithe nár mhothaigh siad an gníomh as an nua—téigh ar ais chuig an rud agus déan an gníomh arís uair amháin le chéile.

Míthuiscintí agus idirghabhálacha

- **Ní brú é ach sá mór láidir — ní brú é brú éadrom.** — Leacaigh an taos súgartha go séimh agus abair gur leacaíodh é mar sin féin, mar sin is brú é fós. Inniu níl ann ach an cineál a ainmniú; is níos déanaí a phléifear cé chomh láidir is atá sé.
- **Cuireann na páistí brú agus tarraingt trína chéile, ag rá tarraingt nuair a rollann an liathróid uathu nó brú nuair a thagann an vaigín níos gaire.** — Déan an gníomh arís leo ag an rud agus abair arís é: uaim is brú é; i mo threo is tarraingt é. Cuir an focal in oiriúint don rud a bhí a lámha díreach tar éis a dhéanamh.

Difreáil

Ag teacht chun cinn	Ag forbairt	Inniúil
• Glac le líníocht móide an t-aon fhocal brú nó tarraingt; fan leis an bpáiste ag stáisiún amháin agus ainmnigh an gníomh le chéile sula ndéanann an páiste an taifead. • Cuir i mbeirteanna iad ionas go bhféachfaidh siad ar sheal páiste eile agus go nglacfaidh siad páirt san fhógairt os ard sula dtrialfadh siad an rud.	• Spreag iad le Cad a tharla? ionas go gcuirfidh siad an toradh (rolláil sé uaim, leacaíodh é, tháinig sé níos gaire) in aice leis an lipéad brú/tarraingt. • Má chríochnaíonn grúpa stáisiún go luath, iarr orthu brú nó tarraingt eile a aimsiú ón áit ina bhfuil siad ina seasamh.	• Tabhair dúshlán dóibh abairt iomlán a scríobh le tosach abairte ar leathanach na dialainne don dá stáisiún, agus seiceáil go bhfuil an lipéad ag teacht leis an ngníomh. • Sa chuardach timpeall an tseomra ranga, iarr orthu a mhíniú cén fáth gur brú nó tarraingt é an gníomh sin (uathu nó ina dtreo).

Nasc traschuraclaim

Teanga ó bhéal: úsáideann na páistí ina mbeirteanna na tosaithe abairte brú/tarraingt agus cad a tharla agus iad ag roinnt samplaí ón seomra ranga leis an rang.